नेपाल सरकार

स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय

आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभाग

टेकु, काठमाण्डौ

सूचनाको हकसम्बन्धी ऐन, २०६४ को दफा ५(३) र नियमावली २०६५ को नियम ३ बमोजिम प्रकाशित विवरण

आ.व.२०८१।०८२ (२०८१ माघ देखि २०८१ चैत्र सम्म)

१. विभागको स्वरूप र प्रकृतिः

आयुर्वेद चिकित्सा वैदिक कालदेखि शास्वतरूपमा चल्दै आएको चिकित्सा पद्दति हो । वि.सं. १९७३ देखि गोश्वारा गौडामा आयुर्वेद औषधालय स्थापना गरी आयुर्वेदबाट स्वास्थ्य सेवा लिन सुरू गरिएको हो । नेपालमा सम्बत् १९७४ देखि आयुर्वेद चिकित्सालयको संस्थागत विकास भएको पाईन्छ । वि.सं.१९७४ बैशाख अक्षतृतीया देखि चार शैयायुक्त नरदेवी आयुर्वेद चिकित्साय नरदेवीमा स्थापना भएको । औषधि उत्पादन केन्द्रको रूपमा सिंहदरवार वैद्यखाना लिच्छविकाल देखि स्थापना भएको मानिन्छ । यसै गरि आयुर्वेद विभाग बि.सं.२०१० सालमा स्थापना भई पछि स्वास्थ्य सेवा विभागमा विलय भई लामो समय पश्चात् वि.सं.२०३८ असार ३१ मा आयुर्वेद विभागको रूपमा स्थापना भयो । हाल संघीय संरचना अनुसार आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागको रूपमा टेकु काठमाडौमा रहको छ ।

२. विभागको काम, कर्तव्य र अधिकारः

- ☞आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभाग र सो अन्तर्गत सञ्चालित कार्यक्रमहरू तर्जुमा तथा समन्वय गर्ने ।
- ☞आयुर्वेद तथा होमियोप्याथी, युनानी, प्राकृतिक चिकित्सा, आम्ची लगायत वैकल्पिक चिकित्सा सम्बन्धि नीति, गुणस्तर र मापदण्ड सम्बन्धी आवश्यक कार्यहरू गर्ने ।
- ☞जडिबुटी संरक्षण, संवर्धन, प्रवर्धन र गुणस्तरीय आयुर्वेद औषधि उत्पादन, अनुसन्धान र नियमनका लागि सरोकारवाला निकायसंग समन्वयात्मक कार्य गर्ने ।
- ☞सरकारी तथा निजी संस्थाहरूबाट संचालित आयुर्वेद तथा वैकल्पिक स्थास्थ्य संस्थाबाट प्रदान गरिने सेवाको प्रभावकारिताको अनुगमन, निरीक्षण, स्वीकृति तथा आवश्यक मार्गदर्शन दिने ।
- ☞आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा व्यवस्थापन र प्रवर्धन सम्बन्धी कार्यहरू गर्ने ।
- ☞अन्य दैनिक प्रशासनिक कार्यहरू सम्पादन गर्ने ।

आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागको संगठन संरचना

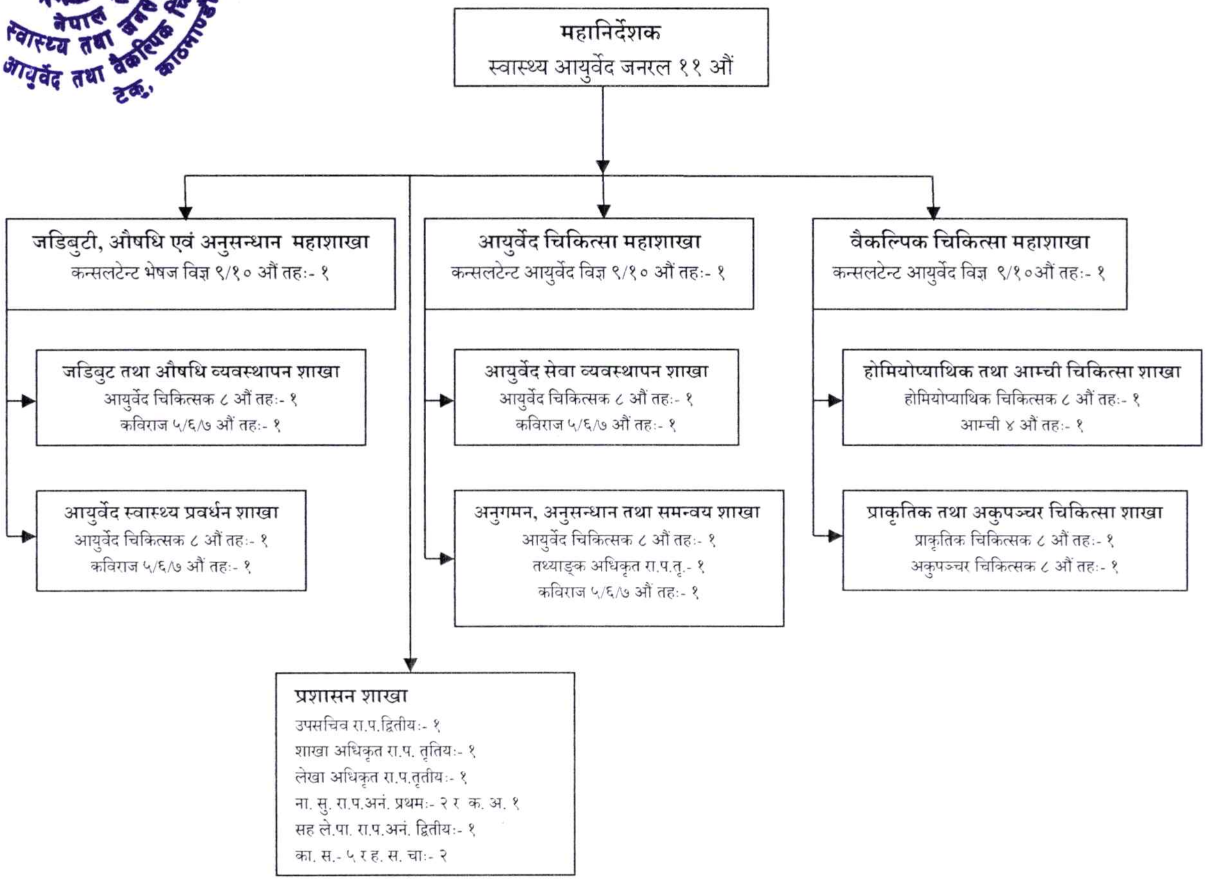

३. विभागमा रहने कर्मचारी संख्या र कार्य विवरणः

हाल विभागमा देहाय वमोजिमका कर्मचारीहरू कार्यरत रहेका छन्।

३.१ स्वीकृत कर्मचारी दरबन्दी संख्या ३१ जना

३.२ स्थायी कर्मचारी दरबन्दी संख्या २१ जना

३.३ करार सेवा कर्मचारी ५ जना

स्वीकृत संगठन तालिका अनुसार विभागमा निम्न वमोजिम शाखाहरू रहेको छन्।

जडिबुटी, औषधि एवं अनुसन्धान महाशाखा

☞ जडिबुटी तथा औषधि व्यवस्थापन शाखा

- ✓ जडिबुटी सम्बन्धि नीति एवं मापदण्ड निर्धारण सम्बन्धि कार्य गर्ने।
- ✓ औषधीय जडिबुटी तथा स्रोतहरूको संरक्षण, व्यवस्थित अभिलेखीकरण, प्रकाशनका साथै जडिबुटीहरूको वौद्धिक सम्पदा अधिकार संरक्षण।
- ✓ आयुर्वेद लगायत औषधिहरूको गुणस्तर मापदण्ड निर्धारण गर्ने।
- ✓ आयुर्वेद औषधि उद्योग तथा जडिबुटी प्रशोधन केन्द्र स्थापना, संचालन सम्बन्धि नीति तथा मापदण्ड निर्धारण गर्ने।
- ✓ जडिबुटी खनिज तथा जान्तव सम्बन्धि औषधीय अनुसन्धानमा सहयोग गर्ने।
- ✓ जडिबुटी एवं कच्चापदार्थको गुणस्तर निर्धारण एवं नियमन तथा विदेशबाट आयात हुने वा स्वदेशमा निर्माण गरिने आयुर्वेदीय औषधिहरूको गुणस्तर कायम गर्ने।
- ✓ नेपाल आयुर्वेद भैषज्य संहिता (The Ayurveda formulary of Nepal) को समसामयिक संकलन एवं प्रकाशन सम्बन्धि कार्य गर्ने।
- ✓ व्यवसायिक जडिबुटी खेती र वजार व्यवस्थापनमा सहयोग पुऱ्याउने।
- ✓ जडिबुटी एवं तत्जन्य उत्पादनहरूको प्रदर्शनी, सभा, सम्मेलन, गोष्ठी लगायतका कार्यक्रमहरूमा सहभागी भई प्रदर्शन र सूचना प्रवाह गराउने व्यवस्था मिलाउने।
- ✓ घरेलु जडिबुटी प्रयोगको प्रवर्धन गर्ने र जनचेतना अभिवृद्धि गर्ने।
- ✓ अत्यावश्यक आयुर्वेद औषधि सूची तयार र परिमार्जनका साथै मूल्य निर्धारणमा सहजिकरण गर्ने।
- ✓ आयुर्वेद औषधि सम्बन्धमा राय उपलब्ध गराउने।

☞ आयुर्वेद स्वास्थ्य प्रवर्धन शाखा

- ✓ आयुर्वेद चिकित्सा अन्तर्गतका स्वस्थ आहार (Diet and Nutrition), विहार तथा आचार (Healthy Lifestyle), वातावरणीय स्वास्थ्य (Environmental Health) लगायतका अन्य स्वास्थ्य प्रवर्धनात्मक मौलिक विधि/प्रविधिहरूको समुचित विकास गरि सर्वसुलभ प्रयोगमा ल्याउन प्रोत्साहन गर्ने।
- ✓ खाद्यपदार्थजन्य रोग तथा जीवनशैलीसंग सम्बन्धित रोग नियन्त्रणको लागि आयुर्वेद, योग तथा अन्य वैकल्पिक चिकित्साका विशेष कार्यक्रम संचालन सम्बन्धि मापदण्ड निर्धारण गर्ने।
- ✓ आयुर्वेदीय पद्दतिद्वारा कुपोषण न्यूनीकरण एवं कुपोषणजन्य रोगहरूको रोकथाम, उपचार, व्यवस्थापन, प्रोत्साहन तथा सूचना प्रचार प्रसारको प्रबन्ध मिलाउने।
- ✓ सद्वृत, आचार तथा आहार रसायन, नैतिक शिक्षा जस्ता जीवन व्यवहार परिवर्तन (Lifestyle modification) सम्बन्धी ज्ञानलाई प्रचार प्रसार गरि व्यवहारिक प्रयोगमा ल्याई स्वस्थ जीवनशैली प्रवर्धन गर्ने।
- ✓ जैविक खेतीलाई प्रोत्साहन गर्न सहयोग गर्ने।
- ✓ स्वास्थ्यलाई हानि गर्ने प्रशोधित, अप्राकृतिक तथा तयारी खानेकुराहरू (Fast Food), तयारी पेय पदार्थहरू, मदिरा तथा तम्बाकु आदिको सेवनलाई निरूत्साहित गर्न विशेष कार्यक्रम संचालन सम्बन्धी नीति र मापदण्ड निर्धारणमा सहजिकरण गर्ने।
- ✓ आयुर्वेदीय जीवनशैली र चिकित्साद्वारा नसर्ने दीर्घ रोग र मानसिक रोगको उपचार एवं व्यवस्थापन तथा ज्येष्ठनागरिक, मातृ तथा बाल स्वास्थ्य प्रवर्धनका लागि प्रभावकारीता अध्ययन गरी लागु गराउने।

आयुर्वेद चिकित्सा महाशाखा

☞ आयुर्वेद सेवा व्यवस्थापन शाखा

- ✓ आयुर्वेद चिकित्सा सेवा सुदृढीकरण सम्बन्धि कानून, नीति, मार्गदर्शन, गुणस्तर तथा मापदण्ड निर्माण गर्न सहयोग गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद चिकित्सा उपचार प्रोटोकल, म्यानुअल, निर्देशिका तयार गर्ने ।
- ✓ आधारभूत स्वास्थ्य सेवामा आयुर्वेदको भूमिकालाई परिभाषित र प्रभावकारी व्यवस्थापनका साथै निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्यांकन गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद अस्पताल सेवा गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि अनुगमन र निरीक्षण गर्ने ।
- ✓ निजी तथा गैरसरकारी आयुर्वेद संस्थाहरूको सञ्चालन स्वीकृति अनुगमन सम्बन्धि राष्ट्रिय नीति, निर्देशिका, मापदण्ड निर्माण गर्ने र तोकिए वमोजिम सञ्चालन स्वीकृति दिने ।
- ✓ आयुर्वेद अस्पताल फार्मेसी सेवा सञ्चालन सम्बन्धि मापदण्ड निर्धारण तथा कार्यान्वयनमा सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद चिकित्सा सेवा सम्बन्धि सूचनामूलक सामग्री उत्पादन, प्रकाशन र प्रशारण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद चिकित्सक एवं अन्य प्राविधिकहरूका लागि सीप विकास र दक्षता अभिवृद्धि सम्बन्धि तालिम आवश्यकता पहिचान एवं कार्यान्वयन गर्ने ।
- ✓ क्लिनिकल एवं विविध पक्षहरूमा बिषयगत प्रस्तुती, सभा, गोष्ठी, सेमिनार वा सम्मेलनको आयोजना कार्यान्वयन तथा आवश्यकतानुसार सहभागिता जनाउने ।
- ✓ निःशुल्क आयुर्वेद स्वास्थ्य शिविरका लागि आवश्यक जनशक्ति परिचालन गर्ने ।
- ✓ परम्परागत स्वास्थ्य सेवा प्रदायकहरूलाई गुणस्तरीय बनाउन आवश्यक कार्य गर्ने ।

☞ अनुगमन, अनुसन्धान तथा समन्वय शाखा

- ✓ अनुगमन तथा मूल्यांकन सम्बन्धि खाका तर्जुमा गर्ने र लागु गर्ने ।
- ✓ प्रदेशस्तर र स्थानियतहबाट संचालित कार्यक्रमहरूको समीक्षा गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ संचालित आयुर्वेद कार्यक्रमहरूको प्रभावकारिता अध्ययन एवं अनुसन्धान तथा नयां स्वास्थ्य कार्यक्रमहरू तर्जुमा गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद सम्बन्धि कार्यक्रमहरू तथा प्रगतिको विश्लेषण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद विकासका लागि वैदेशिक स्रोतको प्रभावकारी परिचालन र उपयोग गर्न राष्ट्रिय/अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरूसंग समन्वय र सहकार्य गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद स्वास्थ्यकर्मीको वृत्तिविकास र दक्षता अभिवृद्धिका लागि तालिम, अध्ययन, भ्रमण आवश्यकता पहिचान, संचालन र मूल्यांकन गर्ने ।
- ✓ स्वास्थ्य संस्थाहरूलाई आवश्यक पूर्वाधार विकासका लागि राष्ट्रिय योजना तर्जुमा गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद सूचना प्रणालीलाई संस्थागत गर्न समन्वय तथा सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ स्वास्थ्य सम्बन्धि संघीय, प्रादेशिक तथा स्थानीय तहका अल्पकालिन तथा दीर्घकालिन नीति, रणनीति, योजना तर्जुमा गर्न सहयोग गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्साका विभिन्न विधाहरूमा हुने अध्ययन र अनुसन्धानका लागि समन्वय गर्ने ।
- ✓ आयुर्वेद क्षेत्र मानव संशाधन लगायत तथ्यांकको संकलन, प्रशोधन, विश्लेषण, वितरण, संरक्षण, अद्यावधिक, उपयोग तथा प्रकाशन सम्बन्धि कार्य गर्ने ।
- ✓ प्रदेश तथा स्थानीय तहको आयुर्वेदको सम्पर्क इकाईको रूपमा कार्य गर्ने ।

वैकल्पिक चिकित्सा महाशाखा

☞ होमियोप्याथी तथा आम्ची चिकित्सा शाखा

नेपाल सरकार स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालय आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभाग टेकु, काठमाडौं

- ✓ होमियोप्याथी तथा आम्ची चिकित्सा सेवा सुदृढीकरण सम्बन्धि कानून, नीति, गुणस्तर तथा मापदण्ड निर्माणमा सहयोग गर्ने ।
- ✓ होमियोप्याथी अस्पताल सेवा गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि अनुगमन र निरीक्षण गर्ने ।
- ✓ निजी तथा गैरसरकारी होमियोप्याथी र आम्ची चिकित्सा अस्पताल, फार्मेसी अनुगमन सम्बन्धि राष्ट्रिय नीति, निर्देशिका, मापदण्ड निर्माण गर्ने । तोकिए वमोजिम सञ्चालन स्वीकृति सम्बन्धि कार्य गर्ने ।
- ✓ होमियोप्याथी फार्मेसी सेवाको गुणस्तर मापन र पृष्ठपोषण गर्ने ।
- ✓ होमियोप्याथी तथा आम्ची विषयगत प्रस्तुती, सभा, गोष्ठी, सेमिनार वा सम्मेलनको आयोजना कार्यान्वयन तथा आवश्यकतानुसार सहभागिता जनाउने ।
- ✓ होमियोप्याथी तथा सोवारिक्पा (आम्ची) को विकास र विस्तार सम्बन्धि अल्पकालिन र दीर्घकालिन नीति योजना तयार गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ हिमाली जिल्लामा परम्परादेखि प्रचलित सोवारिक्पा (आम्ची) उपचार एकाई स्थापनाका लागि सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ होमियोप्याथी तथा आम्ची चिकित्सा विधा सम्बन्धि अनुसन्धानमूलक कार्यहरूमा सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ होमियोप्याथी तथा सोवारिक्पा (आम्ची) चिकित्सा क्षेत्रमा अनुसन्धानलाई प्रवर्धन गर्दै अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रमाणमूलक व्यवहार वा अभ्यासलाई नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, औषधि उपचार पद्दति एवं स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा उपयोग गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ प्राविधिकहरूका लागि तालिम आवश्यकता पहिचान र कार्यान्वयन गर्ने ।

☞ प्राकृतिक तथा अकुपङ्चर चिकित्सा शाखा

- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर चिकित्सा सेवा सुदृढीकरण सम्बन्धि कानून, नीति, गुणस्तर तथा मापदण्ड निर्माणमा सहयोग गर्ने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर अस्पताल सेवा गुणस्तर सुनिश्चितताका लागि अनुगमन र निरीक्षण गर्ने ।
- ✓ निजी तथा गैरसरकारी प्राकृतिक तथा अकुपंचर चिकित्सा अस्पताल अनुगमन सम्बन्धि राष्ट्रिय नीति, निर्देशिका, मापदण्ड निर्माण गर्ने । तोकिए वमोजिम सञ्चालन स्वीकृति सम्बन्धि कार्य गर्ने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर फार्मेसी सेवाको गुणस्तर मापन र पृष्ठपोषण गर्ने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर विषयगत प्रस्तुति, सभा, गोष्ठी, सेमिनार वा सम्मेलनको आयोजना कार्यान्वयन तथा आवश्यकतानुसार सहभागिता जनाउने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचरको विकास र विस्तार सम्बन्धि अल्पकालिन र दीर्घकालिन नीति योजना तयार गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर चिकित्सा विधा सम्बन्धि अनुसन्धानमूलक कार्यहरूमा सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ प्राकृतिक तथा अकुपंचर चिकित्सा क्षेत्रमा अनुसन्धानलाई प्रवर्धन गर्दै अनुसन्धानबाट प्राप्त प्रमाणमूलक व्यवहार वा अभ्यासलाई नीति निर्माण, योजना तर्जुमा, औषधि उपचार पद्दति एवं स्वास्थ्य सेवा प्रवाहमा उपयोग गर्न सहजिकरण गर्ने ।
- ✓ प्राविधिकहरूका लागि तालिम आवश्यकता पहिचान र कार्यान्वयन गर्ने ।

☞ प्रशासन शाखा

- ✓ विभाग स्तरका कर्मचारीहरूको हाजिर तथा बिदा व्यवस्थापन सम्बन्धि कार्य गर्ने ।
- ✓ विभाग स्तरका कर्मचारीहरूको व्यक्तिगत विवरण अध्यावधिक गर्ने ।
- ✓ दर्ता, चलानी सम्बन्धी कार्य गर्ने ।
- ✓ विभागको भवनको सुरक्षा, सरसफाई, बत्ति, पानी तथा टेलिफोनको प्रवन्ध लगायत आन्तरिक प्रशासन सम्बन्धि अन्य कार्य गर्ने ।
- ✓ विभागमा रहेका सरसामानहरूको रेखदेख तथा मर्मत सम्भारको व्यवस्था मिलाउने ।
- ✓ जिन्सी व्यवस्थापन गर्ने ।
- ✓ विभागीय कामका सिलसिलामा आईपर्ने अन्य प्रशासनिक कार्यहरू गर्ने ।
- ✓ विभाग स्तरमा कानूनी परामर्श प्रदान गर्ने ।

☞ आर्थिक प्रशासन

- ✓ विभाग र अन्तर्गतको केन्द्रिय वार्षिक आर्थिक विवरण तयार गर्ने ।
- ✓ विभाग अन्तर्गत अख्तियारी व्यवस्थापन तथा रकमान्तर गर्ने ।
- ✓ अन्तर्गतका शाखाहरूको बजेट निकासा गराउने ।
- ✓ आन्तरिक लेखा परिक्षण गराउने ।
- ✓ विभाग अन्तर्गतका कार्यालयहरूको अन्तिम लेखा परीक्षण गराउने ।
- ✓ बेरूजुको लगत राख्ने ।
- ✓ बेरूजु फछर्यौट गराउने ।
- ✓ विभागको कार्य संचालनको निकासा लिने ।
- ✓ दैनिक कार्य संचालनको लागि खर्च भएको रकम भुक्तानी दिने ।
- ✓ मासिक विवरण तयार गरी पठाउने ।
- ✓ आर्थिक प्रशासनसंग सम्बन्धित राय सल्लाह प्रदान गर्ने ।
- ✓ वार्षिक कार्य योजना तर्जुमा प्रक्रिया तथा कार्यान्वियनमा समन्वय तथा सहयोग गर्ने ।

४. विभागबाट प्रदान गरिने सेवा:- नागरिक वडापत्र अनुसार

५. सेवा प्रदान गर्ने निकायको शाखा र जिम्मेवार अधिकारीः

(क) जडिबुटी, औषधि एवं अनुसन्धान महाशाखाः- वरिष्ठ कन्सल्टेन्ट भेषज विज्ञ

(१) **जडिबुटी तथा औषधि व्यवस्थापन शाखाः-** आयुर्वेद चिकित्सक

(२) आयुर्वेद स्वास्थ्य प्रवर्धन शाखाः- आयुर्वेद चिकित्सक

(ख) आयुर्वेद चिकित्सा महाशाखाः- वरिष्ठ कन्सल्टेन्ट आयुर्वेद विज्ञ

(१) आयुर्वेद सेवा व्यवस्थापन शाखाः- आयुर्वेद चिकित्सक

(२) अनुगमन, अनुसन्धान तथा समन्वय शाखाः- आयुर्वेद चिकित्सक

(ग) वैकल्पिक चिकित्सा महाशाखाः- वरिष्ठ कन्सल्टेन्ट आयुर्वेद विज्ञ

(१) होमियोप्याथी तथा आम्ची चिकित्सा शाखाः- होमियोप्याथी चिकित्सक

(२) प्राकृतिक तथा अकुपञ्चर चिकित्सा शाखाः- आयुर्वेद चिकित्सक

(घ) प्रशासन शाखाः- उपसचिव, लेखा अधिकृत

सि.नं.	शाखा	कर्मचारीको नाम,थर	पद	कैफियत
१.	प्रशासन शाखा	श्री. प्रेमकाजी महर्जन	उपसचिव	
२.	जडिबुटी तथा औषधि व्यवस्थापन शाखा	डा. पुनेश्वर केशरी	आयुर्वेद चिकित्सक	
३.	आयुर्वेद स्वास्थ्य प्रवर्धन शाखा	डा. वंश दीप शर्मा खरेल	आयुर्वेद चिकित्सक	
४.	आयुर्वेद सेवा व्यवस्थापन शाखा	डा. सुबोध मिश्र	आयुर्वेद चिकित्सक	
५.	अनुगमन, अनुसन्धान तथा समन्वय शाखा	डा. प्रकाश ज्ञवाली	आयुर्वेद चिकित्सक	
६.	होमियोप्याथी तथा आम्ची चिकित्सा शाखा	डा. सरिना गुरागाई	होमियोप्याथिक चिकित्सक	
७.	प्राकृतिक तथा अकुपंचर चिकित्सा शाखा	डा. पुनेश्वर केशरी	आयुर्वेद चिकित्सक	थप जिम्मेवारी
८.	आर्थिक प्रशासन	श्री गायत्री लम्साल	लेखा अधिकृत	

६. सेवा प्रदान गर्न लाग्ने दस्तुर र अवधिः- ऐन कानूनमा तोकिए बाहेक सेवा प्रदान गर्न लाग्ने दस्तुर निः शुल्क र अवधि नियमानुसार

७. निर्णय गर्ने प्रक्रिया र अधिकारः- आयुर्वेद तथा वैकल्पिक चिकित्सा विभागका महानिर्देशक

८. निर्णय उपर उजुरी सुन्ने अधिकारीः- महानिर्देशक

९. सम्पादन गरेको कामको विवरणः-

- ✓ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम सञ्चालन सम्बन्धमा सातै प्रदेशका पालिका समेत समेटिने गरि सहजिकरण, समन्वय तथा अनुगमन
- ✓ जेष्ठ नागरिकको स्वास्थ्य प्रवर्धनात्मक कार्यक्रम (देवघाट,पशुपती तथा सिन्धुपाल्चोक)
- ✓ वैकल्पिक चिकित्सा सेवा व्यवस्थापनको संस्था इजाजत प्रयोजनार्थ निरिक्षण तथा अनुगमन
- ✓ प्राकृतिक चिकित्सा सेवा सुदृढिकरण / प्रवर्धन कार्यक्रम
- ✓ सोवारिग्पा/ आम्ची चिकित्सा सेवा सुदृढिकरण / प्रवर्धन कार्यक्रम
- ✓ विद्यालय आयुर्वेद तथा योग शिक्षा कार्यक्रम
- ✓ स्थानिय तहमा सञ्चालित कार्यक्रमहरुको समन्वय, सहजिकरण तथा अनुगमन
- ✓ अनुगमन तथा सुपरिवेक्षण

१०. विभागीय प्रमुख र सूचना अधिकारीको विवरण

नाम थर	पद	सम्पर्क नं.	E-mail
डा. श्याम बाबु यादव	महानिर्देशक	९८५१२७३२७८	drshyambabuyadev@yahoo.com
डा. मुनकर्ण थापा	सूचना अधिकारी	९८४१४४७६३८	mkrn.thapa@gmail.com

११. ऐन, नियम, बिनियम वा निर्देशिकाको सूची:-

- ✓ आयुर्वेद चिकित्सा परिषद् ऐन २०४५
- ✓ आयुर्वेद स्वास्थ्य नीति, २०५२
- ✓ नेपाल स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३
- ✓ नेपाल स्वास्थ्य सेवा नियमावली, २०५५
- ✓ जनस्वास्थ्य सेवा ऐन २०७५
- ✓ गुणस्तरीय जडिबुटी भण्डारण दिग्दर्शन, २०७६
- ✓ नागरिक आरोग्य कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७६
- ✓ जनस्वास्थ्य सेवा नियमावली २०७७
- ✓ स्वास्थ्य संस्था स्थापना, संचालन तथा स्तरोन्नति मापदण्ड सम्बन्धि निर्देशिका, २०७७

१२. आम्दानी, खर्च तथा आर्थिक कारोवार सम्बन्धी अद्यावधिक विवरण:-

आ.व. २०८१/०८२

ब.उ.शि.नं.: ३७००३०११३ आयुर्वेद सेवा कार्याक्रम

खर्च संकेत नं. (१)	खर्च शिर्षक (२)	अन्तिम बजेट (३)	२०८१ चैत्र महिना सम्मको निकासा (४)	२०८१ चैत्र महिना को खर्च (६)	२०८१ चैत्र महिना सम्मको खर्च (७)	बजेट बाँकी (१०)
कुल जम्मा		५,५९,४२,०००	२,२४,९५,१०९.९८	२२,४१,३४७.०२	२,२६,३८,२४३.९८	३,३३,०३,७५६

ब.उ.शि.नं.: ३७००३०११४ आयुर्वेद सेवा कार्याक्रम

खर्च संकेत नं. (१)	खर्च शिर्षक (२)	अन्तिम बजेट (३)	२०८१ चैत्र महिना सम्मको निकासा (४)	२०८१ चैत्र महिना को खर्च (६)	२०८१ चैत्र महिना सम्मको खर्च (७)	बजेट बाँकी (१०)
कुल जम्मा		४,८३,५०,०००	७,८६,४२७	२,८५,८६९	७,८६,४२७	४,७५,६३,५७३

१३. तोकिए वमोजिमका अन्य विवरण:

१४. अघिल्लो आर्थिक वर्षमा सार्वजनिक निकायले कुनै कार्यक्रम वा आयोजना संचालन गरेको भए सो को विवरण:

१५.सार्वजनिक निकायको वेभसाईट भए सोको विवरण: यस विभागको वेभसाइट www.doaa.gov.np रहेको छ।

१६. सार्वजनिक निकायले प्राप्त गरेको बैदेशिक सहायता, ऋण, अनुदान एवं प्राविधिक सहयोग र संझौता सम्बन्धी बिवरण: नलिएको।

१७. सार्वजनिक निकायले संचालन गरेको कार्यक्रम र सो को प्रगति प्रतिवेदन:

१८. सार्वजनिक निकायले बर्गीकरण तथा संरक्षण गरेको सूचनाको नामावली र त्यस्तो सूचना संरक्षण गर्न तोकिएको समयावधि: सूचना वर्गीकरण नगरिएको।

१९. सार्वजनिक निकायमा परेको सूचना माग सम्बन्धी निवेदन र सो उपर सूचना दिएको विवरण: यस अवधिमा सूचनाको माग नभएको।

२०. सार्वजनिक निकायका सूचनाहरू अन्यत्र प्रकाशन भएका वा हुने भएको भए सो को बिवरण: नभएको।